

SUBJECT : SANSKRIT

CHAPTER NO: 1

CHAPTER NAME: SUCHIPARYABARANAM

PPT-3

CHANGING YOUR TOMORROW

Website: www.odmegroup.org
Email: info@odmps.org

Toll Free: **1800 120 2316**
Sishu Vihar, Infocity Road, Patia, Bhubaneswar- 751024

शुचिपर्यावरणम्

पूर्वपाठस्य आलोचना (Recapitulation)

१. वायुमण्डल कथं दूषितः भवति ?
२. मनुष्यैः किम् करणीयम् ?
३. निर्मलजलम् समासं लिखत ?
४. “निर्मलम्” पदस्य विपर्यय पद लिखत ।

Expected Learning Outcome

- १ . छात्राणाम् मनसि प्रकृतेः प्रति आदरं विकिरित करणम् ।
- २ . वृक्षेभ्यः प्राप्ताः लाभानाम् सम्बन्धे ज्ञानम् ।

किञ्चित् कालं नय मामस्मान्नगराद् बहुदूरम् ।

प्रपश्यामि ग्रामान्ते निर्झर-नदी-पयः पूरम् ॥

एकान्ते कान्तारे क्षणमपि मे स्यात् सञ्चरणम् । शुचि.. ॥

पर्यायलेखनम् –

पदानि

समयम्

जलम्

विपिने/ कानने

भ्रमणम्

पर्यायपदानि

कालम्

पयः

कान्तारे

सञ्चरणम्

समासो विग्रहो वा -

पदानि	-	समास – विग्रहः
ग्रामान्ते	-	ग्रामस्य अन्ते
पयः पूरम्	-	पयसा पूरम्
एकान्तकान्तारे	-	एकान्ते कान्तारे

विपर्यय लेखनम् -

पदानि

विपर्ययपदानि

अधिकम्

किञ्चित्

ग्रामात्

नगरात्

अदिसमीपम्

बहुदूरम्

दीर्घसमयम्

क्षणम्

सन्धिः विच्छेदो वा -

पदानि

सन्धि-विच्छेदः

कञ्चित्

कम् + चित्

ग्रामन्ते

ग्राम + अन्ते

सञ्चरणम्

सम् + चरणम्

हरिततरूणां ललितलतानां माला रमणीया ।

कुसुमावालीः समीरचालिता स्यान्मे वरणीया ॥

नवमालिका रसालं मिलिता रुचिरं संगमनम् । शुचि... ॥

सन्धिः विच्छेदो वा -

पदानि

कुसुमावलीः

स्यान्मे

सन्धि-विच्छेदः

कुसुम + अवलिः

स्यात् + मे

समासो विग्रहो वा –

पदानि	-	समास-विग्रहः
हरिततरुणाम्	-	हरितानाम् तरुणाम्
ललितलतानाम्	-	ललिता लता, तासाम्/ ललितानाम्
लतानाम्
कुसुमावलिः	-	कुसुमानाम् अवलिः
समीरचालिता	-	समीरेण चालिता
नवमालिका	-	नवा मालिका

पदानि

रमणीया

चालिता

वरणीया

मिलिता

संगमनम्

प्रकृतिः + प्रत्ययः

- रम् + अनीयर् + टाप् / रमणीय + टाप्
- चल् + णिच् + टाप्/ चालित + टाप्
- वृज् + अनीयर् + टाप्/ वरणीय + टाप्
- मिल् + क्त + टाप्
- सम् + गम् + ल्युट्

गृहकर्म :

पठित श्लोकात् पञ्च प्रकृतिप्रत्ययं, पञ्च सन्धिविच्छेदं चित्वा
लिखत ।

ODM EDUCATIONAL GROUP